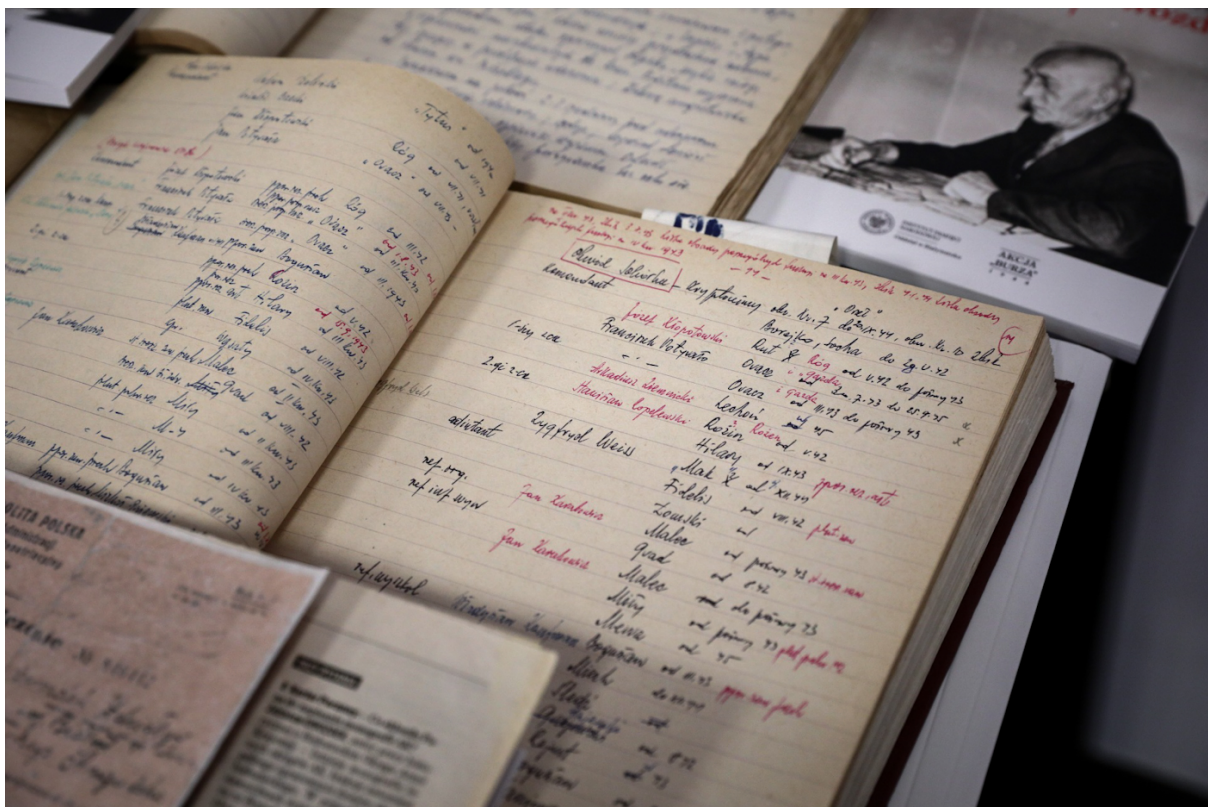

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/197532,80-rocznica-akcji-Burza-konferencja-prasowa-zastepcy-prezesa-IPN.html>
02.05.2024, 17:49

80. rocznica akcji „Burza” - konferencja prasowa zastępcy prezesa IPN

W związku z 80. rocznicą akcji „Burza” we wtorek, 13 lutego 2024 r. w siedzibie Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku odbyła się konferencja prasowa dr. hab. Karola Polejowskiego, zastępcy prezesa Instytutu Pamięci Narodowej.

80. rocznica akcji „Burza” – konferencja prasowa zastępcy prezesa IPN – Białystok, 13 lutego 2024. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Kpt. Jan Bielenia – weteran AK Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość (L) oraz mjr Czesław Chociej – prezes okręgu białostockiego Światowego Związku Żołnierzy AK (P). Fot. Sławek Kasper (IPN)

Mjr Czesław Chociej – prezes okręgu białostockiego Światowego Związku Żołnierzy AK. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski. Fot. Sławek Kasper (IPN)

80. rocznica akcji „Burza” – konferencja prasowa zastępcy prezesa IPN – Białystok, 13 lutego 2024. Fot. Sławek Kasper (IPN)

80. rocznica akcji „Burza” – konferencja prasowa zastępcy prezesa IPN – Białystok, 13 lutego 2024. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Dr Konrad Graczyk, zastępca dyrektora Biura Badań Historycznych IPN. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Dr Marek Jedynak, dyrektor Oddziału IPN w Białymstoku. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Hołd przed pomnikiem Okręgu Białostockiego Armii Krajowej – Białystok, 13 lutego 2024. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Hołd przed pomnikiem Okręgu Białostockiego Armii Krajowej – Białystok, 13 lutego 2024. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Hołd przed pomnikiem Okręgu Białostockiego Armii Krajowej – Białystok, 13 lutego 2024. Fot. Sławek Kasper (IPN)

W spotkaniu udział wzięli również: dr Marek Jedynak, dyrektor Oddziału IPN w Białymstoku, dr Konrad Graczyk, zastępca dyrektora Biura Badań Historycznych IPN oraz kombatancki: mjr Czesław Chociej, prezes okręgu białostockiego Światowego Związku Żołnierzy AK i kpt. Jan Bielenia, weteran Armii Krajowej Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość.

Konferencja prasowa była inauguracją obchodów 80. rocznicy przeprowadzenia akcji „Burza”, operacji o kryptonimie „Ostra Brama” oraz Powstania Warszawskiego.

– W tym roku mija 80. rocznica od tego wydarzenia i chociaż historycy spierają się do dzisiaj co do znaczenia, i politycznego, i militarnego, tego wydarzenia to jednak nie ulega wątpliwości, że akcja „Burza” w roku 1944 była realną, militarną próbą zapewnienia Polsce niepodległości, ale wobec wkraczającej Armii Sowieckiej ten cel, i polityczny i militarny, nie został osiągnięty. Nie umniejsza to oczywiście znaczenia tego wysiłku, który Armia Krajowa i Państwo Podziemne włożyły w przygotowanie i przeprowadzenie akcji „Burza”

– powiedział dr hab. Karol Polejowski.

Zadaniem Instytutu Pamięci Narodowej jest kultywowanie pamięci o polskich bohaterach i mówienie o niej. IPN jest instytucją, która ma szczególny obowiązek przygotowania [szeregu wydarzeń, które będą upamiętniać 80. rocznicę akcji „Burza”](#) i takich wydarzeń w skali ogólnopolskiej, jak i zagranicznej IPN przygotował około 80. Są to konferencje naukowe, popularnonaukowe, spotkania edukacyjne czy działania upamiętniające wydarzenia i bohaterów sprzed 80 lat.

- Misją Instytutu Pamięci Narodowej jest przypominać te momenty z dziejów Polski XX wieku, które zapisały się szczególnie w dziejach narodu, w dziejach państwa polskiego i których echa trwały przez cały okres komunistycznego zniewolenia po roku 1944, a dzisiaj możemy oddać hołd bohaterom, którzy podjęli ten wysiłek i tę walkę z nadchodzącą nową okupacją sowiecką, ale też i z Niemcami okupującymi terytorium Polski

- dodał zastępca prezesa IPN.

Dr Konrad Graczyk, zastępca dyrektora Biura Badań Historycznych IPN podsumował dorobek IPN zakresie badań nad dziejami Armii Krajowej. Zaznaczył, że wśród publikacji wydanych przez Instytut znajdują się edycje dokumentów źródłowych oraz dzienników i wspomnień, biografie żołnierzy podziemia czy monografie poszczególnych ugrupowań lub oddziałów.

Ostatnim punktem programu była prezentacja kolekcji archiwalnej Zdzisława Gwozdka dotyczącej Armii Krajowej na Białostocczyźnie, o której opowiedział dr Marek Jedynak, dyrektor Oddziału IPN w Białymstoku. Kolekcja zawiera ok. 28 mb. materiałów na temat Armii Krajowej i są to m.in. niepublikowane wspomnienia i opracowania, maszynopisy prac magisterskich, kopie zbiorów prywatnych oraz korespondencja z weteranami AK.

Po konferencji weterani AK oraz przedstawiciele IPN złożyli kwiaty przed pomnikiem Okręgu Białostockiego Armii Krajowej w Białymstoku.

Transmisja konferencji na kanale IPNtv

Akcja „Burza” to operacja polityczno-wojskowa Armii Krajowej wymierzona przeciwko Niemcom, trwająca od 4 stycznia 1944 r., kiedy Armia Czerwona przekroczyła przedwojenną granicę Polski, do stycznia 1945 r. Celem akcji „Burza” było również ujawnienie przedstawicieli legalnych władz polskich w roli gospodarza ziem polskich i zmanifestowanie suwerenności Rzeczypospolitej Polskiej na Kresach Wschodnich wobec

wkraczających wojsk sowieckich. Decyzję o rozpoczęciu akcji „Burza” podjął dowódca Armii Krajowej gen. bryg. Tadeusz Komorowski „Bór” w listopadzie 1943 r.

Plany powstania powszechnego przeciwko Niemcom zostały opracowane w latach 1940–1942. Zakładano, że wystąpienie AK zostanie wsparte przez regularne oddziały Polskich Sił Zbrojnych z Zachodu. Plany musiały być zmienione w 1943 r., kiedy stało się oczywiste, że zamiast zachodnich sojuszników pierwsza na ziemi polskiej dotrze Armia Czerwona. Przygotowano wówczas alternatywny plan działania: wzmoczoną akcję dywersyjną, swego rodzaju strefowe powstanie powszechne pod kryptonimem „Burza”.

Złożona i trudna sytuacja polityczna, wynikająca z zerwanych przez Sowietów stosunków dyplomatycznych po ujawnieniu zbrodni katyńskiej spowodowała, że wybrano rozwiązanie kompromisowe, które pozwalało zachować postawę lojalną wobec naszych sojuszników (Wielkiej Brytanii i Stanów Zjednoczonych) oraz sojuszników naszych sojuszników (ZSRS). Nie rezygnowano z demonstracji suwerennych praw Rzeczypospolitej do całego terytorium państwa i jego pełnej niepodległości.

Terenowym dowódcą AK i przedstawicielem Delegatury Rządu na Kraj polecono ujawnianie się wobec wkraczającej Armii Czerwonej oraz przejmowanie władzy wojskowej i cywilnej na wyzwolonym terenie. Zdecydowano się zdobyć duże miasta, takie jak: Wilno, Lwów, Rzeszów oraz Lublin. Miały one zostać opanowane uderzeniem operujących w terenie oddziałów AK, wspartym powstańczymi działaniami garnizonów tych miast.

Jako pierwsze miasto miało zostać zdobyte Wilno. Operacji nadano kryptonim **„Ostra Brama”**. 7 lipca 1944 r. wieczorem 14800 żołnierzy AK miało przystąpić do akcji. Jednak ofensywa 3. Frontu Białoruskiego postępowała tak szybko, że dowództwo AK zdecydowało się przyspieszyć operację. „Ostra Brama” rozpoczęła się o świcie 7 lipca. Przyspieszenie uderzenia spowodowało, że zaledwie 30% przewidywanych sił dotarło na miejsce koncentracji i było w stanie wziąć udział w walkach o Wilno. Samodzielne zdobycie miasta przez jednostki AK okazało się niemożliwe. Po opanowaniu miasta czerwonarmiści bardzo szybko pozrywali polskie flagi. Specjalne grupy NKWD aresztowały dowództwo i rozbrajały żołnierzy AK. Z raportu gen. Iwana Sierowa wynika, że rozbrojono wówczas ponad 6000 szeregowych oraz oficerów i wywieziono ich w głąb ZSRS.

W miarę przesuwania się frontu na zachód „Burzę” realizowały kolejne okręgi AK. Poszczególne Obwody występowały do walki w miarę zbliżania się Sowietów. Do zbrojnego wystąpienia przeciwko Niemcom miało dojść również w Warszawie. Wieczorem, 31 lipca 1944 r., gen. Tadeusz Komorowski „Bór” wydał rozkaz wybuchu powstania 1 sierpnia o godzinie 17.00., tzw. godzinie „W”.

Powstanie Warszawskie pod względem militarnym było największą operacją bojową Armii Krajowej i Polskiego Państwa Podziemnego, a zarazem największą operacją przeprowadzoną przez AK w czasie akcji „Burza”. Było to również największe tego rodzaju powstanie w całej okupowanej Europie. Po 63 dniach walki 2 października 1944 r.

dowództwo AK podpisało „Układ o zaprzestaniu działań wojennych w Warszawie”. Bilans powstania był tragiczny. Zginęło od 16 tys. do 18 tys. jego uczestników, a około 25 tys. zostało wziętych do niewoli. Liczba cywilnych ofiar wyniosła od 150 tys. do 180 tys. osób. Po kapitulacji Warszawa została doszczętnie zniszczona przez Niemców. Ofensywa sowiecka na kierunku warszawskim została zatrzymana z przyczyn politycznych.

26 października 1944 ostatni dowódca AK gen. Leopold Okulicki „Niedźwiadek” zdecydował o wstrzymaniu akcji „Burza”. Jej cel polityczny – utrzymanie niepodległości – nie został osiągnięty, wobec totalnej przewagi Sowietów i zgody Zachodu na podporządkowanie Polski Stalinowi. Akcja „Burza” wzmogła terror NKWD w stosunku do Polaków. Uczestnicy „Burzy” w heroiczny sposób dali wyraz woli walki o wolną i niepodległą Ojczyznę.

Fragmety: [„Burza” – Armia Krajowa w 1944](#), [„Powstańcy Warszawscy”](#).

Dowiedz się więcej:

- [80. rocznica akcji „Burza” oraz 82. rocznica przemianowania Związku Walki Zbrojnej na Armię Krajową – materiały do pobrania](#)
- [80. rocznica akcji „Burza” – inicjatywy Instytutu Pamięci Narodowej](#)
- [Inwentarz Kolekcji Zdzisława Gwozdka](#)